

STANISŁAW KUTRZEBA

HISTORJA ŹRÓDEŁ DAWNEGO PRAWA POLSKIEGO

TOM I

Kolekcja
Emila Kornasza

LWÓW—WARSZAWA—KRAKÓW
WYDAWNICTWO ZAKŁADU NARODOWEGO IM. OSSOLIŃSKICH

SPIS ROZDZIAŁÓW TOMU I.

CZĘŚĆ I.

ŹRÓDŁA PRAWA ZIEMSKIEGO KORONNEGO.

	Str.
I. Źródła historjograficzne	3
1. Roczniki, str. 5. — 2. Żywoty świętych, str. 7. —	
3. Opisy Polski i kroniki obce, str. 9. — 4. Kroniki pol-	
skie, str. 11. — 5. Diarjusze, str. 21. — 6. Listy, str. 26.	
II. Libri foundationum. Libri beneficiorum. Wizy-	
tacje. Inwentarze. Lustracje. Księgi rachunków	
gospodarczych	29
1. Księga henrykowska, str. 29. — Liber funda-	
tionis episcopatus Vratislaviensis, str. 32. — 3. Księga	
uposażenia biskupstwa lubuskiego, str. 33. — 4. Liber	
beneficiorum dioecesis Cracoviensis Jana Długosza,	
str. 24. — 5. Libri beneficiorum z XVI stulecia, str. 37. —	
6. Wizytacje, str. 38. — 7. Lustracje, str. 39. — 8. Inwen-	
tarze, str. 41. — 9. Rachunki gospodarcze, str. 43.	
III. Akta prawne	45
1. Dokumenty, str. 45. — 2. Księgi i kopjarze,	
str. 57. — 3. Zbiory aktów, str. 60. — 4. Formularze,	
str. 63.	
IV. Przywileje	70
1. Przywileje dla duchowieństwa, str. 71. — 2. Przy-	
wileje dla wojów i szlachty, str. 75. — 3. Przywileje	
ziemskie, str. 77.	

V. Akta międzynarodowe	86
1. Akta w stosunku do papieżstwa, str. 86. —	
2. Akta w stosunku do cesarstwa, str. 89. — 3. Trak-	
taty międzynarodowe, str. 89. — 4. Akta unji Polski	
z Litwą, str. 92. — 5. Akta lenne, str. 96.	
VI. Spisy prawa zwyczajowego	92
1. Księga prawa zwyczajowego z XIII w., str. 99. —	
2. Zwyczaje ziemi łęczyckiej, str. 102. — 3. Artykuły	
sądowe, str. 103. — 4. <i>Consuetudines terrae Cracoviensis</i> ,	
str. 104. — 5. <i>Processus iuris</i> , str. 106. — 6. Zabiegi	
o spisanie prawa zwyczajowego w XVI stuleciu, str. 107.	
VII. Księgi urzędów państwowych	110
1. Metryka koronna, str. 111. — 2. Księgi skar-	
bowe, str. 118. — 3. Księgi wojskowe, str. 122. —	
4. Księgi i akta komisji skarbowej, str. 122. — 5. Księgi	
i akta komisji wojskowej, str. 124. — 6. Księgi i akta	
komisji edukacyjnej, str. 126. — 7. Księgi i akta komisji	
policji, str. 126. — 8. Księgi i akta Rady Nieustającej,	
str. 127. — 9. Księgi i akta Straży, str. 128. — 10. Księgi	
i akta rządu Kościuszkowskiego, str. 128. — 11. Akta	
komisyj porządkowych cywilno-wojskowych, str. 129.	
VIII. Księgi sądowe. Zbiory wyroków	130
1. Powstanie ksiąg sądowych, str. 130. — 2. Protokół	
i indukta, str. 132. — 3. Księgi ziemskie, str. 134. — 4. Księgi	
grodzkie, str. 138. — 5. Księgi innych sądów, str. 147. —	
6. <i>Regestra</i> , str. 150. — 7. Zbiory wyroków sądowych,	
str. 156.	
IX. Statuty Kazimierza Wielkiego	159
1. Statuty do XIV wieku, str. 159. — 2. Dawniejsze	
zapatrywania na statuty Kazimierza W., str. 161. —	
3. Zwody statutów, str. 164. — 4. Poglądy nauki	
w XIX wieku na genezę statutów Kazimierza Wielkiego,	
str. 170. — 5. Rezultaty, str. 174.	
X. Uchwały zjazdów walnych i dzielnicowych	
(<i>conclusiones, lauda</i>) z XV wieku	179
1. <i>Conclusiones</i> , str. 179. — 2. Publikacje uchwał	
zjazdów walnych i dzielnicowych, str. 182. — 3. Statuty	

sądowe, str. 183. — 4. Uchwały wieców i sejmików (lauda), str. 187.

- XI. Konstytucje sejmowe i uniwersały poborowe 189
- XII. Edykty, dekrety i uniwersały królewskie. Artykuły i pacta conventa. Senatusconsulta. Akta sejmikowe 200
1. Edykty, dekrety i uniwersały królewskie, str. 200. — 2. Artykuły t. zw. henrykowskie i pacta conventa, str. 204. — 3. Senatusconsulta, str. 206. — 4. Akta sejmikowe, str. 207.
- XIII. Artykuły i ordynacje urzędów i sądów . . . 210
1. Artykuły marszałkowskie, str. 210. — 2. Artykuły hetmańskie, str. 211. — 3. Ordynacje podskarbińskie, str. 212. — 4. Taksy (cenniki) wojewodzińskie, str. 213. — 5. Ordynacje starościńskie, str. 215. — 6. Ordynacje urzędów kolegjalnych z XVIII wieku, str. 216. — 7. Ordynacje sądów kolegjalnych, str. 217.
- XIV. Kodyfikacja prawa 219
1. Formula processus z r. 1523, str. 219. — 2. Correctura iurium z r. 1532, str. 221. — 3. Późniejsze prace kodyfikacyjne, str. 226. — 4. Projekt Andrzeja Zamojskiego, str. 227. — 5. Prace nad kodeksem Stanisława Augusta, str. 229.
- XV. Wydania drukowane ustaw 232
1. Sintagma, str. 232. — 2. Wydanie zbioru ustaw z r. 1506 (t. zw. statut Łaskiego), str. 223. — 3. Druki współczesne konstytucyj, str. 228. — 4. Wydanie zbiorowe konstytucyj z lat 1507—1523 w r. 1524, str. 239. — 5. Wydania zbiorowe konstytucyj od r. 1550, str. 240. — 6. Volumina legum, str. 243.
- XVI. Układy ustaw polskich (kompandja) 250
1. Układy systematyczne prawa polskiego z XV w., str. 250. — 2. Jakuba Przyłuskiego Leges seu statuta ac privilegia Regni Poloniae, str. 252. — 3. Jana Sierakowskiego Statutorum regni Poloniae methodus, str. 255. — 4. Jana Palczowskiego Ustawy prawa pol-

skiego (1555), str. 256. — 5. Jana Herburta Statuta Regni Poloniae (1563) i Statuta i przywileje koronne (1570), str. 257. — 6. Stanisława Sarnickiego Statuta i metryka przywilejów koronnych (1594), str. 259. — 7. Jana Januszowskiego Statuta, prawa i konstytucje koronne (1600), str. 260. — 8. Kompendja z XVII i XVIII w., str. 261. — 9. Inwentarze, str. 263.

XVII. Prace nad prawem polskim 266

1. Zwód prawa łęczyckiego z początku XV w., str. 268. — 2. Tłumaczenia ustaw na język polski, str. 270. — 3. Opracowania prawa publicznego, str. 273. — 4. Opracowania prawa sądowego, str. 278.

SPIS ROZDZIAŁÓW TOMU II.

CZEŚĆ II.

ŹRÓDŁA INNYCH PRAW OBOWIĄZUJĄCYCH W POLSCE.

Str.

I. Prawo mazowieckie 3

1. Akta prawne, metryka mazowiecka i księgi sądowe, str. 5. — 2. Spisy zwyczajów prawnych, str. 6. — 3. Przywileje, str. 7. — 4. Statuty, lauda, ich układy i tłumaczenia, str. 9. — 5. Kodyfikacja (statuty mazowieckie I i II, ekscępta), str. 13.

II. Prawo śląskie 22

1. Księstwa: oświęcimskie i zatorskie, str. 23. — 2. Księstwo siewierskie, str. 28.

III. Prawo pruskie 33

1. Przywileje ziemskie i zatwierdzenia praw, str. 34. — 2. Recesy, konstytucje, str. 35. — 3. Korektura pruska, str. 38. — 4. Opracowania prawa pruskiego, str. 40.

IV. Prawo litewskie 41

1. Pomniki historjograficzne, str. 42. — 2. Inwentarze (piscowyje knigi, rewizje zamków, lustracje), str. 43. — 3. Dokumenty (akta), str. 48. — 4. Przywileje, str. 50. — 5. Księgi urzędów, str. 58. — 6. Księgi sądowe, str. 63. — 7. Ustawy (statuty, otkazy), str. 65. — 8. Kodyfikacja (statuty I, II, III i statut wołyński), str. 69. — 9. Prace nad prawem litewskim, str. 82.

V. Prawo kościelne

1. Najstarsze źródła prawa kościelnego w Polsce (*Collectio trium partium*, reguła akwizgrańska), str. 86. — 2. Źródła prawa powszechnego w Polsce. A. *Corpus iuris canonici*, str. 91. B. Dekreta soborów z XV i XVI wieku, str. 94. — 3. Konstytucje (dekretały) papieskie, str. 96. — 4. Statuty prowincjonalne, str. 99. — 5. Statuty diecezjalne, str. 121. — 6. Statuty biskupów, listy pasterskie, str. 134. — 7. Statuty kapituł i ich zwody, str. 138. — 8. Ustawodawstwo państwowe, ugody, str. 146. — 9. Reguły i konstytucje zakonów, statuty bractw, str. 151. — 10. Dokumenty (akta), str. 155. — 11. Księgi kapitułne i kolegiackie, str. 161. — 12. Księgi konsystorskie, str. 163. — 13. Zbiory formuł, str. 166. — 14. Instrukcje dla wizytatorów i wizytacje biskupie, str. 170. — 15. Akta skarbowe, str. 175. — 16. Literatura kanonistyczna w Polsce, str. 178. — 17. Źródła praw kościoła greckiego w Polsce, str. 184. — 18. Źródła praw wyznań ewangelickich, str. 192.

VI. Prawo miejskie 198

1. Dokumenty lokacyjne, str. 201. — 2. Zwierciadło saskie, str. 203. — 3. Pouczenia prawne prawa magdeburskiego, str. 206. — 4. *Ius municipale* (Weichbild), str. 208. — 5. Wydania polskie zwierciadła saskiego i prawa magdeburskiego, str. 211. — 6. Ortyły i zbiory ortyli, str. 214. — 7. Kompilacje prawa saskiego i magdeburskiego, str. 219. — 8. Prawo chełmińskie, str. 221. — 9. Prawo lubeckie, str. 226. — 10. Przywileje miejskie, str. 230. — 11. Statuty (wilkierze), str. 234. — 12. Kopje i kopjarze, str. 246. — 13. Ustawy sejmowe, str. 249. — 14. Księgi miejskie, str. 249. — 15. Próba kodyfikacji prawa miejskiego (projekt Śliwnickiego), str. 266. — 16. Ordynacje i księgi komisji dobrego porządku, str. 268. — 17. Akta, str. 269. — 18. Przywileje, akta i księgi sądów prawa wyższego i leńskiego, str. 271. — 19. Prace nad prawem miejskiem, str. 277.

VII. Prawo ormiańskie 285

1. Przywileje, ordynacje, dekreta, str. 287. — 2. *Dastanagirk Mechitara Gosza*, str. 287. — 3. Statut ormiański z r. 1519, str. 290. — 4. Porządek sądów i spraw prawa ormiańskiego, str. 294.

VIII. Prawo żydowskie 297

1. Przywileje generalne, str. 298. — 2. Inne przywileje żydowskie, str. 305. — 3. Zwody przywilejów żydowskich z 1669 i 1765 r., str. 307. — 4. Ordynacje żydowskie, str. 310. — 5. Ugody gmin żydowskich z miastami, str. 313. — 6. Statuty autonomiczne żydowskie, str. 314. — Księgi władz i sądów, str. 316.

IX. Prawo wiejskie 318

1. Akta i inwentarze, str. 319. — 2. Księgi sądowe wiejskie, str. 321. — 3. Ordynacje i ustawy wiejskie, str. 323. — 4. Instruktarze gospodarcze, str. 329.

X. Prawa specjalne 333

1. Prawo górnicze, str. 333. — 2. Prawo wojskowe, str. 339. — Prawo lenne, str. 341. — 4. Prawo wekslowe, str. 342. — 5. Prawo bartne czyli obelne, str. 346. — 6. Prawo autorskie, str. 349. — 7. Prawo ordynackie, str. 350. — 8. Prawo uniwersyteckie, str. 351.

CZĘŚĆ III.

ARCHIWA I BIBLIOTEKI.

Wstęp 355

I. Archiwum skarbcza koronnego 358

II. Archiwa urzędów koronnych 369

1. Archiwum metryki koronnej (kanclerskie), str. 370. — 2. Archiwum skarbowe, str. 372. — 3. Archiwum wojskowe (hetmańskie), str. 374. — 4. Archiwum Komisji Edukacyjnej, str. 375. — 5. Archiwa miejscowe, str. 376.

III. Archiwa sądowe Korony 378

I. Archiwa sądów niższych: 1. Archiwa ksiąg ziemskich i grodzkich, str. 378. — 2. Przechowywanie innych ksiąg sądowych w archiwach sądów ziemskich i grodzkich, str. 382. — 3. Archiwa ksiąg podkomorskich i woje-

wodzińskich żydowskich, str. 383. — Urządzenie archiwów wojewódzkich według konstytucyj 1792—1793, str. 383. — 5. Inne archiwa sądowe, str. 384. — II. Archiwa sądów wyższych: 1. Archiwa trybunału koronnego, str. 386. — 2. Archiwum sądu marszałkowskiego, str. 387. — 3. Archiwum trybunału skarbowego, str. 388.

IV. Archiwa Wielkiego Księstwa Litewskiego . . . 389

1. Archiwum Wielkiego Księstwa Litewskiego, str. 389. — 2. Archiwum metryki litewskiej (kanclerskie), str. 392. — 3. Archiwa sądowe, str. 393.

V. Archiwa urzędów centralnych po rozbiorach . 395

1. Los archiwów wywiezionych, str. 395. — 2. Powstanie i dzieje archiwum centralnego w Warszawie, str. 400. — 3. Inne archiwa centralne, str. 403.

VI. Archiwa sądowe po rozbiorach 407

1. Archiwum lwowskie, str. 408. — 2. Archiwum krakowskie, str. 410. — 3. Archiwa sądowe na obszarze Królestwa Kongresowego, str. 413. — 4. Archiwa państwowe w Poznaniu i Gdańsku, str. 414. — 5. Archiwa centralne w Wilnie, Witebsku i Kijowie, str. 417. — 6. Archiwum państwowe w Lublinie, str. 420.

VII. Archiwa miejskie 422

I. Za dawnej Rzeczypospolitej, str. 422. — II. Po rozbiorach, str. 426: 1. W zaborze pruskim, str. 427. — 2. W Księstwie Warszawskim i Królestwie Kongresowym, str. 429. — 3. W Galicji, str. 430.

VIII. Archiwa kościelne 437

IX. Inne archiwa (wiejskie, prywatne) 446

X. Rękopisy biblioteczne 450